

A FERENCES CSALÁD MINISZTER GENERÁLISAINAK KARÁCSONYI LEVELE

Assisi, 2020. december 25.

*A nép, amely sötétben jár, nagy fényességet lát.
Akik a halál országának árnyékában laknak, azoknak világosság támad.
(Izajás 9,1)*

A Ferences Család
valamennyi testvére és nővére részére

A remény vakmerő!

Drága testvéreim és nővéreim az egész Ferences Családban!

Az Úr adjon nektek békét!

A fényesség és a zeneiség csak két elem a karácsony számos jellegzetessége közül. Celanoi Tamás, amikor a greccioi karácsonyról ír, akkor egy olyan éjszakát ír le, amely „...fénylik, mint a nappal, és gyönyörűségére szolgált az embereknek és állatoknak egyaránt.” Ezen az éjszakán „Az odaérkező emberek újult örömmel örültek a titok megismétlődésének. Az erdő kiáltásoktól visszhangzott, s a sziklák szent énekek hangját verték vissza. A testvérek az Úr szokásos dicséretét zengték, és az egész éjszaka örömujjongással telt el.” (Cel. XXX 85. bekezdés - részlet)

Mint a nagy nemzetközi Ferences Család képviselői, akik már látni vélik az Égből sugárzó Fényt, a zene nyelvén szeretnénk nektek egy elmélkedést átadni a gyönyörű hangzású Fratelli Tutti című enciklikáról.

1. HANGJEGYEKKEL

1.1. Egy új partitúra

Az Adventi utunk végéhez közeledve a Karácsony már feltűnt a horizonton! Már csak néhány nap van vissza a 2020-as évből, de már most elmondhatjuk, hogy ez egy igen különleges év volt. Úgy tűnik, hogy az utóbbi hónapokban olyan dolgokat tapasztaltunk meg, amik egy egész évtizedre is elegendők lettek volna. A vírus, a politikai változások, számos országban a tüntetések, a feszültségek, a háborúk, a megvetés, a hulladék, az információ zűrzavara – megtapasztaltuk, hogy a világ komorabb, és a különféle lezárások okán zártabb is lett. (v. ö. Ferenc pápa: *Mindnyájan testvérek* [=MT], 1. fejezet: *Egy zárt világ árnyoldalai* 9-55). Éppen ebben a történelmi pillanatban ajándékozott meg minket Ferenc pápa a *Mindnyájan testvérek* című enciklikával, amelyben megosztja velünk azt a vágyát, hogy merjünk álmodni, vágyani az emberiség egységére, egy globális összelelkezésre testvérek és nővérek között, akik mindannyian “ugyanannak a földnek a gyermekei, amelyiknek mi mind a vendégei vagyunk” (MT 8.)

A pápa a *Mindnyájan testvérek* enciklikát azzal vezeti be, hogy különös módon utal a Ferenc testvér által megélt és megígért testvéri szeretet fogalmára, a közel lévők és a távoliak iránti szeretetre; igen, az Úr teremtményei iránti szeretetre, elsősorban azok iránt, akik “az ő saját testéből valók” (MT), köztük többek között a szegények és a kicsinyek iránt. A szentatya kiemeli Szent Ferenc alázatos és történelmi látogatásának jelentőségét Malik-al-Kamil szultánnál Egyiptomban. Assisi szegénykéje testvérként látogatta meg őt, olyan emberként, akinek “a szíve nem ismer határokat, képes áthidalni

a származás, a nemzetiség, a bőrszín és a vallás okozta szakadékokat” (MT 3). Ferenc pápa azt vallja, hogy épp Szent Ferenc nagy hirdetője az isteni szeretetnek és “egy termékeny atya, aki életre keltette egy testvéri közösségről alkotott álmát”; ez volt az új enciklika megírásának fő mozgatórugója (MT 4)

Minden észszerűség azt diktálja tehát, hogy minket, a Ferences Család tagjait is ez motiváljon! Talán még sokkal inkább... Mi, a Ferences Család miniszter generálisai ott voltunk Assisiben október 3.-án Szent Ferenc sírjánál, amikor Ferenc pápa szentmisét celebrált és a levelét aláírta! Lehetőségünk volt mindannyiótok nevében köszönteni a Szentatyát. Ebből az alkalomból, amellyel a Gondviselés minket megajándékozott, egy, az egész Ferences Családnak, azon belül *in primis* nekünk, minisztereknek szóló felhívást kell kiolvasnunk. Ez arra szól, hogy vegyük komolyan a “Mindnyájan Testvérek” útmutatásait, mint egy olyan ajándékot és egyben feladatot, amelyet a pápa erre a 2020-as évre ajándékozott nekünk, mint egy buzdítást, amely Ferenc pápán keresztül Szent Ferenctől jön, mint a történelem nagy művének egy új kottája, amelyet meg kell tanulnunk, be kell gyakorolnunk és elő kell adnunk.

1.2. A remény akkordjának hangjegyei

Ferenc pápa realista, nem habozik nevében nevezni a dolgokat. Amikor az aktuális helyzetet elemzi, amiben a mai világ van, (MT 9-55), akkor „sűrű árnyakról beszél, amelyeket nem szabad figyelmen kívül hagyni”. (MT 54). Itt azonban nem áll meg. Mi az, ami választ ad ezekre a szenvedésekre, amik az egész emberiséget sújtják? A remény!

És mi a remény? A remény valami olyasmi, ami “szomjúságról, törekvésről, a teljesség iránti sóvárgásról, megvalósult életről beszél, valamint arról, hogy valami nagyhoz mérjük magunkat, ami betölti a szívet és felemeli a lelket a nagy dolgokhoz, mint az igazság, a jóság és a szépség, az igazságosság és a szeretet...” Ez egy olyan valóság, amely “vakmerő, képes felülemelkedni a személyes kényelmen, az apró biztonságokon és kárpótlásokon, amelyek beszűkítik a horizontot, hogy meg tudjon nyílni olyan nagy ideálok felé, amelyek az életet szebbé és méltóságteljesebbé teszik”. (MT 55)

De honnan is várhatjuk a reményt? A spontán válasz valószínűleg ez lenne: Istentől kell merítkeznünk. És ez valóban így is van. A remény és az öröm forrása Isten és az ő evangéliuma. Ferenc pápa már az *Evangelii Gaudium*-ban is emlékeztetett erre, amikor kiemelte, hogy az igazi öröm az Isten és az ember közötti kötelékből fakad, a keresztény ember és Jézus Krisztus között (*Evangelii Gaudium* 1-8). A remény akkordjának első hangja ez – felfedezni, hogy Isten gyermekei és barátai vagyunk..

Minden tettnek, minden jócselekedetnek, minden társadalmi barátságoknak ez a felfedezés az alapja, mert ha ugyanannak az Atyának fiai vagyunk, akkor az azt jelenti, hogy testvérek és nővérek között élünk. A testvéreink és nővéreink iránt pedig ugye nem vagyunk közömbösek. A *Mindnyájan testvérek*-ben éppen erről van szó: a remény nem olyasvalami, amit egyedül élve, egymagunk a másik embertől teljesen függetlenül szerzünk meg. Nem, a reményt közösen építjük amikor újra felfedezzük egymásban a testvért és a nővért. Ez tehát az akkord második hangja – felfedezni, hogy nem vagyunk egymástól elszigetelve,

hogy igenis létezik a másik ember, hogy mindannyian összevagyunk kötve és fontosak vagyunk, mert “egymagában senki sem menekül meg” (MT 54)

Mivelhogy ezen a bolygón és a történelemnek ebben a különleges időszakában élünk, a reményünk a lakóhelyünkre is vonatkozik: a Földre. Ferenc pápa, miután a *Laudato si'*-ben [=LS] elismerte, “mily nagyon pusztul közös otthonunk”, arra buzdít bennünket, hogy felismerjük, mindig van kiút, mindig változtathatunk az irányon, és mindig tehetünk valamit, hogy megoldjuk a problémákat.” (LS 61) A remény harmadik hangjának olyan íze van, mint a friss víznek, olyan az illata, mint az érintetlen erdők tiszta levegőjének és olyan a hangja, mint az őserdőnek, amelyet madarak ezreinek éneke tölt be. Ez a hang teszi teljessé a remény akkordját, amely nem szólna szépen, ha csonka lenne, ha hiányozna belőle valamelyik a három hang közül.

2. A HANGVERSENYEN

2.1. Az első ütemek – kötelék és találkozás

A *Laudato si'* arra a kérdésre kereste a választ, hogy milyen világot szeretnénk a jövőben, milyen bolygót. A *Mindnyájan testvérek* azt taglalja, milyen kapcsolatokat szeretnénk a jövőben. A *Mindnyájan testvérek* meglátásai arra sarkallnak minket, hogy fedezzük fel és tápláljuk a világ számára a reményt, amelyben “minden nyitva áll” (v.ö. MT III.). Természetesen a mi identitásunkkal, a küldetésünkkel és ebből adódóan a képzéssel kapcsolatban is felmerülnek kérdések. Ha ezeket a kérdéseket a Ferences családon belül tesszük fel, megkérdezhetnénk

magunktól: Mi ferencesek milyen ferences jövőt, milyen értékeket, milyen magatartást és gondolkodásmódot kívánunk hátrahagyni azoknak, akik majd utánunk jönnek? És mindenekelőtt milyen kapcsolatokat szeretnénk a mi ferences világunkon belül látni? Végül akarjuk-e, hogy ez a mi kis ferences világunk elérhető és nyitott legyen bárki számára?

A *Laudato si'* azt mondja, hogy a világ a kapcsolatok hálója (ne feledjük, hogy a "kapcsolat" az egyik legfontosabb ferences fogalom), amelyben minden mindennel összefügg (v. ö. *Laudato si'*); a *Mindnyáján testvérek* azt mondja, hogy ez a kapcsolati háló sajnos egyre szakadozik, elszigetelődés fenyegeti, de magában hordozza a gyógyírt is és megerősíti azt, hogy a remény a találkozás kultúrájában van (v. ö. MT).

De hogyan is keltsük életre a találkozás kultúráját? Ferenc pápa azt mondja, hogy "minden változásnak szüksége van motivációkra és pedagógiai módszerre" (LS 15) és oly módon kell ezt megszervezni, hogy meríthessünk "a gazdag keresztény lelkiség tapasztalatából" (LS 15) és bátran hozzátehetjük, hogy egyúttal a ferences lelkiség tapasztalatából is. Felismerhetjük ezáltal annak szükségességét, hogy megfontolás tárgyává kell tennünk minden egyes *ratio formationis*-ban és minden *ratio studiorum*-ban egy sajátos és egyértelmű emberi, közösségi és "környezeti" képzést, amely a pápa ezen meggyőződésein alapul. Úgy látszik, hogy fel kell tennünk magunknak a kérdést, hogy hogyan is tudnánk beépíteni a képzési folyamatokba azt a súlyos kérdést, hogy milyen módon segíthetnénk elő a találkozás kultúrájának a fejlődését. Merthogy a közelség, amely megment, és

nemcsak az embert menti meg, hanem az ő élőhelyét is, a Földet is.

2.2. Felütések – figyelem és párbeszéd

Amikor Ferenc pápa az irgalmas szamaritánus példabeszédét magyarázta, emlékeztetett minket arra, hogy "mindannyian túlságosan is a magunk szükségleteire koncentrálunk" (MT 65), azt kockáztatva ezzel, hogy mi is olyanok leszünk, mint a pap és a levita, akik közömbösek maradtak "a megtámadott sérült emberrel, szemben, aki az utcán hevert" (v. ö. MT 63). Ahhoz, hogy megvizsgáljuk, hogy mennyire vagyunk képesek a másik ember felé fordulni, kérdezzük meg magunktól, hogy "a szenvedő ember undort vált-e ki belőlünk, zavar-e minket, mert nem akarunk időt pazarolni arra, hogy mások problémáival foglalkozzunk" (MT 65). Az egyik kívánságunk az lehetne – és nem csak erre a karácsonyi időre – hogy legyen bátorságunk a jó szamaritánus példáját követni (v. ö. MT 66.), hogy "tudatosítsuk magunkban, hogy az országunk polgárai és világpolgárok vagyunk, akik egy új közösségi kötelék építői vagyunk" (v. ö. MT 66.). Valójában minden más irányú döntés akár a rabló akár a segítségnyújtás nélkül elhaladó emberben az úton fekvő sérült iránti irgalom teljes hiányát fogja eredményezni. (MT. 67). Ebből a kívánságból fakad a következő kérdés: hogyan lehetünk még találekonyabbak hogy ne hagyjuk, hogy "a kirekesztés társadalmát építsük", hanem "hogy magunkénak érezzük a másik törekenységét" (MT 67)? Hogyan lehetünk még figyelmesebbek felebarátunkkal? Hogyan lehetnénk még vakmerőbbek a legkisebbekhez való közeledésben? (v. ö. FF)

Amikor Ferenc pápa a *Laudato si'* enciklika inspirációs forrásairól beszél, akkor Szent Ferencen kívül megemlíti “kedves Bartholomaiosz ökumenikus pátriárkát” (LS 7) is. Amikor azonban a *Mindnyájan Testvérek* enciklika inspirációról beszél, bevallja, nagy hatással volt rá a Ahmad Al-Tayyeb Nagy Imám (v. ö. MT 29). Ezzel konkrét és igen jelentős példát mutat arra, hogy a keresztények tagadhatatlan identitásuktól vezérelve arra hivatottak, hogy keressék a párbeszédet “minden jóakarátú emberrel” (v. ö. MT 6.). Mint ferences testvérek és nővérek már számtalan helyen és módon résztvevői vagyunk ennek a párbeszédnek, de azért igazán megkérdendzhetnénk magunktól, hogy hogyan növelhetnénk az emberek közötti találkozás és párbeszéd terét, különösen azok tekintetében, akik nem társaink a hitben, de a közvetlen közelünkben dolgoznak vagy laknak.

Szent Ferenc hagyott nekünk néhány gyakorlati útmutatást is – kezdhetjük akár egy köszöntéssel is: *Az úr adjon neked békét!* (v. ö. FF) Ahhoz, hogy valakit így köszönthessünk, először “látunk” kell őt. Utána pedig a köszöntés lesz a párbeszéd *nyitánya!* Ne feledjük, Szent Ferenc köszöntése ugyanolyan mértékben és ugyanolyan kedvességgel szól mindenkihez (v. ö. MT)! Kivétel nélkül, mert mindenkiben felismerte ugyanis a testvért vagy a nővért és tudta azt, hogy Isten szívében nem létezik másodrendű gyermek!

2.3. A zeneiskolában

Ferenc pápától most kaptunk egy új kottát, amit meg kell tanulnunk. A darab bonyolultnak tűnik, de tudjuk, hogy az elején minden darab nehéznek tűnik.

Hangjegy hangjegy után, ütem ütemet követ és lassan-lassan képesek leszünk a darabot eljátszani. Az új darab egy megálmodott nyitott világról szól, egy olyan világról, ahol a találkozás uralkodik, ahol elérhetőek lesznek új életstílusok, nézőpontok és gondolkodásmódok. Mi is felelősek vagyunk ennek az új darabnak a megvalósulásáért. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy belső (a Renden belül, például a képzésben), valamint külső (a világban ellátott szolgálatunkon keresztül) olyan folyamatokat indítsunk el, amelyek segíthetnek megérteni a *Mindnyájan testvérek* kottájának titkos logikáját.

Hol is tanulhatjuk meg ezt az új zenei darabot? Segítségünkre siet ebben a karácsonyi idő, amely arra hív minket, hogy egy jobb zeneiskolába járjunk. Szent Ferenc azt mondja, hogy a Karácsony a legmegfelelőbb idő a gyakorlásra: “Azon a nappalon az Úr elküldte az ő irgalmát és éjjel az ő himnuszát” (v. ö. FF). És íme, Betlehemben megtörténik a találkozás. Isten, aki maga járul hozzá a találkozás kultúrájához, felebarátunkká lesz: egy lesz közülünk. Párbeszédet teremt, kezdetben szavak nélkül, csak a tekintetével – (lenyűgöző lehetett – és valószínűleg a názareti Máriát is magával ragadta – a történelemben először földi teremtmény tekintetén keresztül Isten szemébe nézni!) – Isten Karácsony ünnepén a saját arcát ajándékozta nekünk, mert “senki nem tapasztalhatja meg az élet értékét másként, mint szeretni való valós arcokon keresztül.” (MT 87.). Először is azt kell megtanulnunk, hogy hogyan éljünk prófétai és szemlélődő életet, amelyben képesek vagyunk a mélységes örömeire anélkül, hogy a fogyasztás megszállottjaivá válnánk.

Ez tehát az identitásunk forrása; innen tanulhatjuk meg, hogy mit jelent találkozni

azzal, aki távol van és teljesen más, mint mi. Itt kezdődik a képzés: a bepólyázott Jézus arcának szemlélésével, akit József átölel és Mária csókokkal halmoz el. És ebben az arcban meglátjuk, hogy Isten a szeretet. (1.Jn. 4,16); a Szeretet, mely nem tehet mást, mint hogy teljesen odaadja önmagát, aki tudatában van annak, hogy szükségünk van arra, hogy megmentsen minket, Ő maga jött elénk. A “szentséges drága gyermek, aki nekünk adatott és út közben született nekünk és a jászolba tétetett” (v. ö. FF) maga az Ige, aki által az Úr megújítja szövetségét az egész emberiséggel; az Ige, aki, hogy kapcsolatba lépjen velünk, testté lett és közöttünk lakozik (J. 1,14)

Íme, itt van a remény forrása! És egyben ott van, ahol az Isten, ahol a testvéreink és a nővéreink vannak: Ő az, aki eljött, és azért jött, hogy közöttünk lakjon.

DEBORAH LOCKWOOD OSF
Elöljáró IFC-TOR

TIBOR KAUSER OFS
Miniszter Generális

MICHAEL ANTHONY PERRY OFM
Miniszter Generális

ROBERTO GENUIN OFMCAP
Miniszter Generális

CARLOS ALBERTO TROVARELLI OFM CONV
Miniszter Generális
A Ferences Család Konferenciájának
soros elnöke

AMANDO TRUJILLO CANO TOR
Miniszter Generális

Mi is, a Ferences Család miniszter generálisai, ki akarjuk venni a részünket az újkotta komponálásából a remény, a kapcsolat, a találkozás, a figyelmes párbeszéd akkordjaival Istennek, a “betlehemi gyermeknek” az iskolájában (v. ö. FF). Mindezt karácsonyi jókívánságaink egybefűzött hangjegyeivel tesszük: teljes összhangban kívánjuk Nektek mindnyájatoknak ezen a rendhagyó Karácsonyon, hogy legyen bátorságotok ahhoz, hogy meg akarjátok hallani mindig, mindenhol és minden körülmények között mindenkivel, minden testvérrel és nővérrel együtt az angyalok énekét, akik azt hirdetik: „Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön az embereknek – minden embernek! – akiben Ő tetszését leli! (v.ö. Lk 2, 14)